

Nr 35.

Utlåtande med anledning av väckta motioner om ekonomisk hjälp åt jordbrukare, som på grund av snöfall drabbats av skador på byggnader och inventarier.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 164 av herr *Karlsson, Fritiof, m. fl.* samt II: 215 av herr *Svensson* i Vä *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen, sedan utredning om skadornas omfattning och kostnaderna för deras avhjälpande verkställt, måtte ställa det belopp till förfogande, som erfordrades för att lämna skälig ekonomisk hjälp åt sådana jordbrukare, som på grund av den gångna vinterns snöfall åsamkats skador på byggnader och inventarier.

Angående de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Över motionerna ha yttranden avgivits av *lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd* och *Hushållningssällskapens förbund*.

Lantbruksstyrelsen har i sitt den 26 februari 1951 dagtecknade yttrande anfört följande.

Det torde vara obestriddligt att under vintern 1950/51 genom ovanligt starka och ymniga snöfall stora skador uppstått på jordbrukare tillhöriga byggnader och inventarier i vissa delar av landet, bland annat inom Kronobergs och Jönköpings län men även inom andra län i västra och mellersta Sverige, samt att vissa av de jordbrukare, som drabbats av byggnadsras och skador på byggnader och inventarier, därigenom, såsom motionärerna framhålla, komma att utsättas för kännbara förluster.

Någon möjlighet för jordbrukare att teckna försäkring till skydd mot förlust genom skador av nu angivet slag torde, vad lantbruksstyrelsen har sig bekant, icke finnas inom landet, vadan de av skador drabbade jordbrukarna ej synas ha brustit i omtanke i så måtto, att de underlåtit att skaffa sig sedvanligt försäkringsskydd. Däremot skulle jordbrukarna möjligen kunnat förebygga skadeverkningarna genom att i tid ha vidtagit lämpliga åtgärder. Det måste sålunda ifrågasättas, om icke vissa av de byggnader, som skadats genom snötryck, befunnit sig i mindre gott skick, delvis på grund av underlåtenhet från brukarnas sida att i skälig omfattning utföra nödigt underhåll av byggnaderna i fråga. Underlåtenhet att genom i tid utförd snöskottning minska snötrycket på taken kan även ha bidragit till att framkalla skador av det slag, som nämnes i motionerna. På grund av dessa omständigheter torde det bliva mycket svårt att avgöra, i vilken omfattning olyckan kan helt rubriceras som oförvållad.

Lantbruksstyrelsen är ense med motionärerna, då dessa framhålla, att de förluster, som genom skadorna i fråga åsamkats jordbrukarna, torde komma att uppgå till betydande belopp. Emellertid torde, i den mån statshjälp i detta sammanhang skulle ifrågakomma, sådan hjälp endast kunna utgå till mindre jordbrukare.

Ifrågavarande jordbrukare böra därför efter vederbörlig prövning givas möjlighet att erhålla de garantilån och avskrivningslån, som kunna beviljas i vanlig ordning för uppförande av ekonomibyggnader. Genom denna stödform skulle vederbörande i stort sett ställas i samma utgångsläge som andra jordbrukare, som nödgas uppföra nya ekonomibyggnader. Huruvida bidrag till täckande av förenämnda förluster bör lämnas även i annan ordning är tveksamt. Uteslutet bör dock ej vara, att efter noggrann prövning i särskilt ömmande fall bidrag må kunna utgå ur den s. k. undsättningsfonden.

Statens jordbruksnämnd har anfört i sitt den 22 februari 1951 avgivna yttrande.

Skador av ifrågavarande slag kunna drabba såväl jordbrukare som andra ägare av byggnader. Försäkring mot sådana skador torde visserligen icke kunna erhållas, men skadorna kunna förebyggas genom att taken på byggnaderna givas sådan bärkraft, att de kunna motstå trycket av även kraftiga snölager. Vidare torde skador kunna förebyggas genom att snö skottas från taken. Skadorna äro därför enligt jordbruksnämndens förmenande av annan art än sådana översvämnings- och regnskador, som tidigare ersatts av statsmedel. Vidare må framhållas, att anledningen till skadorna i vissa fall kan vara att byggnaderna varit dåligt underhållna.

Då sålunda enligt jordbruksnämndens uppfattning såväl principiella som sakliga skäl tala mot att ekonomisk hjälp av statsmedel gives till jordbrukare i anledning av sådana skador, som här avsetts, får nämnden avstyrka bifall till de i motionerna framställda yrkandena.

I sitt den 23 februari 1951 avgivna yttrande har *Hushållningssällskapens förbund* anfört följande.

Som motionärerna anfört ha innevarande vinter osedvanligt starka snöfall på många håll orsakat betydande skador å ekonomibyggnader och inventarier tillhörande jordbruket. Berörda jordbrukare ha härigenom drabbats av ekonomiska förluster, som i många fall uppgå till betydande belopp. Som framhållits rör det sig här om skador, mot vilka dessa icke på förhand kunnat gardera sig.

Under senare år har jordbruket inom skilda delar av landet vid olika tillfällen drabbats av naturkatastrofer, vars skadeverkningar i olika avseenden täckts genom ekonomiskt bidrag från det allmännas sida. Dessa skador ha orsakats av ihållande regn eller hagel, som då förstört den växande grödan. Då den nu påtalade skadegörelsen får anses vara av principiellt samma slag, synes ersättning av allmänna medel även i detta fall böra utgå till de svårast drabbade jordbrukarna.

I motionerna har föreslagits, att den erforderliga värderingen av skadegörelserna skulle verkställas av hushållningssällskapen inom berörda områden. Då sällskapen som regel numera sakna särskild byggnadsteknisk sakkunskap bland sina befattningshavare, synes ifrågavarande inventering och värdering i stället böra handhas av lantbruksnämndernas byggnadskonsumenter.

Utskottet. Under den sistförflutna vintern ha på grund av osedvanligt starka snöfall stora skador uppstått å framför allt ladugårdsbyggnader i vissa delar av vårt land. Otivelaktigt ha åtskilliga jordbrukare därigenom lidit kännbara förluster.

Huruvida skäl föreligga att i särskild ordning lämna de skadelidande gottgörelse av statsmedel, torde icke vara möjligt att bedöma, innan noggrann

undersökning verkställdes av de enskilda fallen. Utskottet har emellertid inhämtat, att såväl myndigheter som enskilda redan ingått till Kungl. Maj:t med framställningar om dylik gottgörelse samt att dessa för närvarande äro föremål för överväganden i jordbruksdepartementet. Den utredning, som motionärerna förutsätta skola äga rum, kan därför förväntas komma att verkställas genom departementets försorg. Det torde även kunna förutsättas, att Kungl. Maj:t kommer att vidtaga de åtgärder, vartill utredningen skäpligen kan föranleda, och därest så anses påkallat till riksdagen inkommer med förslag om den medelsanvisning, som befinnes nödig. Utskottet vill — under hänvisning till vad lantbruksstyrelsen anfört — även framhålla, att de redan förefintliga lånemöjligheterna lämna goda tillfällen till hjälp åt de skadelidande på förmånliga villkor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 164 och II: 215 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 16 maj 1951.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Anderberg, Svedberg, Carl Sundberg, Näslund, Bertil Andersson, Hjalmar Nilsson, Herbert Hermansson och Snygg*; samt

från andra kammaren: herrar Jacobson i Vilhelmina, Antby, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Svensson i Vä, Utbult* och Lindström samt fruor Boman och Lindskog.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Svensson i Vä.